

רשומות

הצעות חוק

13 במאי

1454

כ"ח באייר תש"ם

צמוד

218

חוק הארכיונים (תיקון מס' 2), תש"ם—1980

חוק הארכיונים (תיקון מס' 2), תש"ם-1980

סעיף 10 1. בסעיף 10 לחוק הארכיונים, תשט"ו-1955: (להלן - החוק העיקרי), במקום סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ג) הגנו, באישור ראש הממשלה, רשאי לציין חומר ארכיוני כסודי - מטעמים של פגיעה בכטחון המדינה או ביחסי החוץ של המדינה, וכחשאי - מטעמים של פגיעה בצנעת הפרט; הגנו רשאי, בהסכמת המרצה, לעשות כאמור מטעמים אחרים; על העיון בחומר ארכיוני מן הסוגים האמורים רשאי הגנו להטיל הגבלות מיוחדות."

סעיף 11 2. בסעיף 11 לחוק העיקרי, הסיפה המתחילה במלים "העתקים יינתנו תמורת אגרות" - תימחק.

דברי הסבר

לחוק העונשין, תשל"ז-1977. קיימת אפשרות שחומר ארכיוני מסויים, שעדיין הוא רגיש מבחינת סודיותו, לא יופקד בגנוך המדינה לאור הכללים האמורים בדבר זכות העיון בו. יתכן גם שאין לגלות תומר זה לחברי מועצת הארכיונים העליונה, שהם בעיקר אנשי מקצוע בתחום הארכיונאות; המועצה אף לא תהיה מסוגלת לשפוט אם החומר הוא אמנם סודי אם לאו. מוצע, איפוא, כי סמכותו של הגנו לציין חומר ארכיוני כסודי או כחשאי מטעמים של בטחון המדינה, יחסי חוץ או צנעת הפרט תותנה באישורו של ראש הממשלה, ולא של המועצה. דבר שיתן תוקף-יתר למאמצי הגנו לרכז חומר בעל ערך בגנוך או באחת משלוחותיו. הסכמת המועצה תידרש עדיין לציין חומר כחשאי מטעמים שאינם נוגעים לסוגים האמורים.

סעיף 2 סעיף 11 לחוק העיקרי קובע לאמור:

"11. הגנו רשאי לתת לכל דורש העתקים, בין בכתב ובין בצורת אחרת, מכל חומר ארכיוני המופקד בגנוך שאין הגבלות עיון חלות עליו; העתקים יינתנו תמורת אגרות שייקבעו בתקנות, ואם לא נקבעה אגרה - תמורת תשלום הוצאות ההעתקה, לפי חשבון הגנו או מי שהוסמך על ידיו, בתנאים שנקבעו בתקנות."

עם הכנסת שיטות של העתקי-צילום, אין עוד קושי בקביעת אגרה להעתקת חומר ארכיוני. מאידך, קיימת לקונה בחוק, בכך שאין אפשרות לקבוע אגרה לעיון בחומר ארכיוני, ללא העתקה, על אף העובדה שחיפוש

סעיף 10 לחוק העיקרי ענינו עיון הקהל 1 והוא קובע לאמור:

(א) כל אדם רשאי לעיין בחומר הארכיוני המופקד בגנוך, אך אפשר להגביל זכות זו בתקנות, ויכול שהגנו תהיה לפי סוגו של חומר ארכיוני ולפי תקופה זו מומן היווצרו.

(ב) הופקד חומר ארכיוני שזכות העיון בו מוגבלת על פי חוק או על פי הסכם, יהולו עליו אותן ההגבלות בגנוך.

הגנו, בהסכמת המועצה, רשאי לציין חומר ארכיוני י - מטעמי בטחון המדינה, וכחשאי - מטעמים מ, ולהטיל הגבלות מיוחדות על העיון בחומר וני מן הסוגים האמורים.

נקנת הארכיונים (עיון בחומר ארכיוני המופקד (, תשכ"ז-1966, נקבע כי חומר ארכיוני מינהלי קצועי של משרד ממשלתי וחומר ארכיוני של רשות ית לא יימסרו מאת הגנו לעיון הקהל בטרם עברו 20 שנים; לחומר ארכיוני בעניני חוץ ובטחון נקד תקופה של 30 שנים, ולחומר ארכיוני בעניני חוץ ון של משרד הבטחון, צה"ל או שלוחה אחרת של נת הבטחון וכן תיקי פרט ומסמכים אישיים נקבעה ה של 50 שנים.

ראות אלה חלות על חומר ארכיוני המופקד בגנוך. ארכיוני שנשאר במשרד שבו הוא נוצר או נתקבל תחת לעיון ללא סמכות כדין לפי פרק ז' של חלק ב'

ס"ח תשט"ו, עמ' 14; תשכ"ד, עמ' 144.

3. אחרי סעיף 14 לחוק העיקרי יבוא:

הוספת סעיף 14

14א. חומר ארכיוני שבארכיון ציבורי לא יועבר ממנו שלא לגנוז או לארכיון ציבורי אחר, ולא יהיה ניתן לעיקול או לשעבוד, אלא בהסכמת הגנז ובתנאים שקבע.

"העברה, עיקול ושעבוד בארכיון איברי"

4. בסעיף 15 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

תיקון סעיף 15

(ג) המעביר חומר ארכיוני בניגוד להוראות סעיף 14א, או מוציא או מנסה להוציא חומר ארכיוני מישראל בכוונה לעקוף הוראות סעיף 16 (א), דינו - קנס כאמור בסעיף 61 (א) (1) לחוק העונשין, תשל"ז-1977², או שווי של החומר הארכיוני, לפי הסכום הגדול יותר, ורשאי בית המשפט לצוות שהחומר הארכיוני יחולט לטובת המדינה, ואין בתר-שעת אדם לפי סעיף קטן זה כדי לפטרו מלמלא אחרי הוראות סעיף 16 (ד)."

דברי הסבר

רות; ואין חיובו בדין פוטר אותו מלמלא אחרי הוראות החוק שעליה נתחייב בדין.

לפי חוק העונשין (תיקון מס' 9), תש"ם-1980, ה שיעורי הקנסות לפי הסעיף האמור לסך 50,000 ל

סעיף 16 לחוק העיקרי קובע לאמור:

16. (א) לא יוצא חומר ארכיוני מישראל אלא נתקיים אחד מאלה:

(1) ניתן לגנוז לעיין בחומר הארכיוני, ולהעתיקו;

(2) החומר הארכיוני נרשם בפנקס והגנוז על העיון בו, צילומו והעתקו.

(ב) צולם או הועתק חומר ארכיוני כאמור, או רשא' לתת את התצלום או הועתק לעיון תקלה ברשות הבעלים ובעל זכות היוצרים ובהתאם לה שהגנוז ובעל החומר הארכיוני הסכימו עליהם.

(ג) הגנוז יאשר למוציא החומר הארכיוני מלכת בתעודה או בכל דרך אחרת, שניתן לגנוז לעיין בארכיוני, לצלמו ולהעתיקו או שהחומר הארכיוני בפנקס והגנוז ויתר על העיון בו, צילומו והעתקו.

(ד) תקפו של סעיף זה הוא מהיום שייקבע שר החינוך והתרבות בהודעה שתפורסם ברשומות בזמן האחרון נעשו מספר נסיונות, מוצלחים ב להוציא חומר ארכיוני בעל ערך רב מן הארץ לקיים את האמור בסעיף 16 (א). דא עקא, אין בה סנקציה למי שמפר או מנסה להפר את ההוראה הא מוצע איפוא לקבוע בסעיף 15 סנקציה שיהא ב להפוך כל נסיון לעקוף בידועין את הוראות החוק קה בלתי כדאית מבחינת מסחרית.

החומר והעמדתו לרשות המעיין כרוכים לעיתים בעמל רב, בניצול כוח-אדם ובהוצאות ניכרות. מוצע, איפוא, להתאים את הוראות החוק בנוגע לאגרות להוראות המ-קובלות בחוקים אחרים, בשינויים המחוייבים לפי הענין, וזאת על ידי מחיקת הנושא מסעיף זה והוספת סעיף 17 לחוק העיקרי בסעיף 6 להלן.

סעיף 3 להכרה בארכיון כארכיון ציבורי יש צד זכות וצד חובה. היא מטילה על בעל האר-כיון ומנהלו חובות לענין ניהול הארכיון, כפי שפורטו בתקנות הארכיונים (הסדרים לניהול ארכיונים ציבוריים), תשי"ח-1957; והיא גם מעניקה את ההכרה הרש-מית המקלה עליהם לקבל לרשות הארכיון חומר אר-כיוני מאת תורמים ציבוריים ופרטיים. אין בחוק העיקרי כל הוראה או סנקציה שתמנע את הארכיון, או את הגוף אשר הארכיון הוא בבעלותו או בהנהלתו, מלהעביר חומר ארכיוני שברשותם לידיים פרטיות. ההוראה המו-צעת והסנקציה שנקבעה בסעיף 15 לחוק העיקרי, כפי שתוקן בסעיף 4 להלן, באות למלא חלל חוקי זה.

ההוראה הקובעת שחומר ארכיוני כאמור אינו ניתן לעיקול או לשעבוד ללא הסכמת הגנוז, באה למנוע עקיפת ההוראה בדבר איסור ההעברה, בדרך שאינה העברה מרצון.

סעיף 15 לחוק העיקרי ענינו עונשין והוא קובע לאמור:

15. (א) המבצר בידועין חומר ארכיוני, שלא בהתאם לחוק זה, דינו - קנס המש מאות לירות.

(ב) המסרב למסור לגנוז ידיעות על חומר ארכיוני הנמצא בבעלותו או בהחזקתו, דינו - קנס מאתיים ליר-

2 ס"ח תשל"ז, עמ' 226; תש"ם, עמ' 60.

קטן סעיף 16 5. בסעיף 16 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (ד) יבוא:

"(ד) המוציא או מגסה להוציא חומר ארכיוני מישראל, בלי שנת-קיימו הוראות סעיף קטן (א), חייב להעמיד לרשות הגנוז, לפי דרישתו, את כל החומר הארכיוני הנמצא בבעלותו או בהחזקתו, לצילום או להעתקה, והוראות סעיף קטן (ב) יחולו על התצלום או ההעתק שנעשו לפי זה."

ספת סעיף 17 6. אחרי סעיף 17 לחוק העיקרי יבוא:

17. (א) ראש הממשלה רשאי לקבוע בתקנות אגרות בעד כל פעולה של הגנוז לפי חוק זה ובעד עיון בחומר ארכיוני בגנוז, והוא רשאי לקבוע את האגרה לסוגים מיוחדים של חומר ארכיוני ולקבוע פטורים מתשלום האגרה.

(ב) בתקנות לפי סעיף קטן (א) רשאי ראש הממשלה לקבוע שהעתקים של חומר ארכיוני בגנוז, או של סוגים מיוחדים של חומר כזה, יינתנו חמורת השלום הוצאות ההעתקה לפי חשבון של הגנוז או של מי שהגנוז הסמיכו לכך."

דברי הסבר

שבו למנוע את פרסום החומר בלי רשותם. ההוראה המוצעת באה במקום סעיף קטן (ד) הישן, שעבר זמנו (ראה דברי הסבר לסעיף 4 וראה י"פ 554, תשי"ז, עמ' 1321).

סעיף 6 ר' דברי הסבר לסעיף 2 לעיל.

ההוראה המוצעת תהיה כפופה להוראות סעיף 1 (ב) לחוק-יסוד: משק המדינה, שעל פיו אגרות המשתלמות לאוצר המדינה ושיעוריהן לא נקבעו בגוף החוק, קביעתן בתקנות טעונה אישור בהחלטת ועדת הכספים של הכנסת.

מוצע גם לקבוע סנקציה דומה למי שעובר על ההוראה שבסעיף 14א, כפי שהוסף בסעיף 3 לעיל.

5 קשה לעתים להוכיח את הכוונת של אדם המוציא חומר ארכיוני מן הארץ. יתכן אפילו תו אדם פעל בתום-לב, בלי לדעת שהחומר המוצא הוא מבחינת החוק חומר ארכיוני. בעוד אשר אין גם להטיל סנקציות עגשיות על אדם כזה, מן הראוי לו יוסמך לדרוש ממנו שיעמיד את כל החומר הארכיוני שבבעלותו או בהחזקתו לצילום או להעתקה, וזאת שמירת זכותם של בעל החומר ובעל זכות היוצרים